

WIADOMOŚCI KRAJOZNAWCZE I TURYSTYCZNE

BIULETYN

INFORMACYJNY

POLSKIEGO TOW. KRAJOZNAWCZEGO

TOURING-KLUBU (P. T. K.).

Rok I.

Warszawa, listopad 1930 r.

№ 1.

Potrzeba wzajemnego porozumienia w pracach, prowadzonych w poszczególnych Oddziałach Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego z jednej strony, z drugiej zaś utrzymywania łączności z ogółem członków Towarzystwa przez informowanie ich o wszelkich zamierzeniach tudzież przejawach działalności — była od pewnego czasu wysuwana jako niezbędny czynnik podniesienia żywotności pracy krajoznawczej w państwie naszym.

Potrzebie tej mają uczynić zadość wydawane przez Radę Główną P. T. K. „Wiadomości krajoznawcze i turystyczne” — biuletyn informacyjny, którego numer pierwszy dziś się ukazuje.

Na treść biuletynu, zgodnie z jego tytułem, składać się będą informacje o pracach zarówno Rady Głównej P. T. K., jak i Oddziałów Towarzystwa, o urządzanych odczytach, o projektowanych wycieczkach, o wydawnictwach krajoznawczych i turystycznych — słowem to wszystko, co przedstawia wartość informacyjną dla osób, interesujących się dziedziną pracy krajoznawczej tudzież z nią związaną turystyką.

Wydawany w ciągu lat kilku „Biuletyn Miesięczny Oddziału Warszawskiego P. T. K.” w bardzo dużym stopniu przyczynił się do obudzenia zainteresowania wśród warszawskich członków Towarzystwa zagadnieniami krajoznawczymi, czego dowodem tłumne ich uczęszczanie na odczyty, urządzane w każdą środę przez Oddział Warszawski, oraz liczny naogół udział w wycieczkach bliższych i dalszych, nie wyłączając organizowanych corocznie w okresie letnim zagranicznych wycieczek turystycznych.

Biuletyn obecny, o ramach znacznie rozszerzonych, podawać będzie wiadomości ze wszystkich Oddziałów P. T. K., można się więc spodziewać, że wprowadzi on ożywienie ogólne w naszej organizacji, dając Oddziałom jeden ze środków do zespolenia pracy krajoznawczej na obszarze ich działalności tudzież powiązania tej pracy z działalnością całej instytucji.

Terminowe podawanie do wiadomości Członków P. T. K. interesujących ich informacji od współpracy Oddziałów przede wszystkim zależy.

KOMUNIKATY.

Posiedzenie Rady Głównej P. T. K. odbyło się w dniu 9 października r. b.

1. Rada Główna przyjęła wnioski Komisji Organizacyjnej i postanowiła jednogłośnie:

a) wobec całkowitego zamarcia Oddziału Kieleckiego, nieodpowiadania na listy, niezwoływania zebrań, nieprzysyłania sprawozdań, Zarząd Oddziału Kieleckiego w czynnościach zawiesić i powierzyć przeprowadzenie nowych wyborów viceprezesowi Rady, p. Jerzemu Remerowi; analogicznie powierzyć członkowi Rady, p. M. Radwanowi zajęcie się na nowo organizacją Kieleckiego Okręgu Wojewódzkiego P. T. K.;

b) zwrócić się do Oddziału Wileńskiego P. T. K. z propozycją zwołania walnego zgromadzenia członków, w celu omówienia programu działalności, z udziałem delegata Rady Głównej;

c) zwrócić się do p. Wojewodziny Krahelskiej z przedstawieniem potrzeb organizacyjnych P. T. K. na Polesiu i prośbą zajęcia temi sprawami.

Zatwierdzono powstanie nowych Oddziałów P. T. K. w Sieradzu, Tomaszowie Lubelskim i Opatowie.

Postanowiono w celu ożywienia działalności P. T. K. zwołać w r. b. Zjazd przewodniczących Oddziałów.

2. Rada przyjęła do wiadomości sprawozdanie Komisji Muzealnej. Postanowiła nadać najbardziej uroczysty charakter otwarciu i poświęceniu nowego gmachu muzealnego P.T.K. we Włocławku w dniu 7 grudnia r. b. Na ten dzień zwołane będzie do Włocławka posiedzenie Rady Głównej P. T. K.

W sprawie Muzeum Kurpiowskiego w No-

wogrodzie Łomżyńskim uchwalono jednogłośnie uzależnić dalszą wypłatę kwot subsydjum i opiekę nad tem muzeum od złożenia przez pp. A. i Z. Chętników deklaracji na piśmie, że plac, lokal i zbiory są własnością P. T. K., oraz od uporządkowania hipoteki.

3. Zatwierdzono wnioski programowe Komisji Jubileuszowej Towarzystwa. W sprawie przygotowania święta krajoznawczego młodzieży szkolnej postanowiono zwrócić się o pomoc i współdziałanie z Komisją Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej do p. wizytatora Jędrzeja Cierniaka.

4. Uchwalono niezwłocznie po uzyskaniu widoków na subwencje—przystąpić do zawarcia umowy z prof. Bolesł. Olszewiczem na napisanie tomu I-go „Historji Krajoznawstwa Polskiego”, przyczem wysokość nakładu określono na 1500 egz. Honorarjum za bibliogra-

fję „Ziemi” p. Stan. Łoży ustalono w wysokości zł. 600. Zwrócono uwagę na konieczność zaopatrzenia wymienionej bibliografji w skrowidz osób i miejscowości.

5. Przyjęto do wiadomości sprawozdanie Skarbnika Rady, p. W. Gruszczyńskiego na 1 października r. b. Stwierdzono, że do tego terminu wpłaciło dziesięcinę 16 Oddziałów w sumie 1014 zł. 55 gr. Ten stan rzeczy najzupełniej uniemożliwia oparcie gospodarki Towarzystwa na funduszach własnych.

Postanowiono przypomnieć i wezwać Oddziały do spełnienia obowiązku organizacyjnego w tej formie, aby dziesięcina regulowana była w okresach półrocznych, t. j. dn. 1 lipca i 1 sierpnia danego roku; jednocześnie Rada przypomina Oddziałom sprawę oszacowania nieruchomości w myśl wskazówek, podanych w okólniku z dn. 21 czerwca r. b.

Wiadomości ogólne.

Słownik Geograficzny Ziem Polskich.—Rada Główna P. T. K. przystąpiła do prac, związanych z nowym wydaniem „Słownika Geograficznego Ziem Polskich”. W wyniku odpowiedniej odezwy napływają opinie instytucyj naukowych oraz poszczególnych osób ze świata naukowego co do zaprojektowanych zasad opracowania tego tak poważnego i jednocześnie tak niezbędnego wydawnictwa. W czasie najbliższym powołany zostanie przez Radę Główną P. T. K. Komitet Redakcyjny „Słownika” oraz redaktor naczelny jako przewodniczący Komitetu.

25-lecie P. T. K.—W roku przyszłym P. T. K. obchodzić będzie uroczystie jubileusz swej 25-letniej działalności. Powołany przez

Radę Główną P. T. K. Komitet Jubileuszowy opracował w ogólnych zarysach program tej doniosłej w życiu Towarzystwa uroczystości. Ścisłe ustalenie tego programu, jak i terminu jubileuszu nastąpi w czasie najbliższym. Z obchodem jubileuszu będzie związany przyszłoroczny Zjazd Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej, który odbędzie się w stolicy.

Dom Krajoznawczy w Warszawie.—Trwające od szeregu lat starania P. T. K. o uzyskanie w stolicy placu pod budowę Domu Krajoznawczego przybierają formę realną. Rada Główna P. T. K. otrzymała w tych dniach stosowną propozycję Magistratu m. st. Warszawy co do placu na Wybrzeżu Kościuszkowskiem.

Z życia Oddziałów P. T. K.

Oddział Warszawski. Wobec licznych zgłoszeń różnych instytucyj, urządzających wycieczki do stolicy, w celu jej zwiedzenia, Oddział Warszawski zebrał zespół przewodników, którym powierza oprowadzanie wycieczek po gmachach i zabytkach Warszawy.

Dla powiększenia tego zespołu będzie urządzony w czasie najbliższym kurs instruktorów dla przewodników wycieczek krajoznawczych.

W celu udostępnienia zbiorów fotograficznych, stanowiących jedno z bogatszych źródeł ilustracji krajoznawczych, opracowano katalog kartkowy ilustrowany, który ułatwia orientację przy wyborze fotografii.

Nakładem Oddziału Warszawskiego wydane zostały dwa przewodniki: „Wycieczka na Pojezierze Brodnickie” w opracowaniu Józefa

Kołodziejczyka i „Mały przewodnik po Warszawie” w opracowaniu Aleksandra Janowskiego i R. Danysz-Fleszarowej.

Istniejące przy Oddziale Warszawskim Koło Krajoznawcze Młodzieży urządza co sobotę o godz. 6 pp. dla swych członków i gości zebrania, na których wygłaszane są referaty krajoznawcze dla młodzieży.

Na zebraniu nadzwyczajnem Koła Krajozn. Młodz. w dniu 24 października r. b. została utworzona komisja propagandy krajoznawstwa wśród młodzieży. Celem tej komisji jest popularyzowanie idei krajoznawstwa zapomocą organizowania i prowadzenia kół krajoznawczych młodzieży, wygłaszania referatów krajoznawczych oraz urządzania wycieczek krajoznawczych dla młodzieży.

Oddział Kujawski. Wznoszony od lat kilku we Włocławku staraniem Oddziału Kujawskiego dwupiętrowy gmach Muzeum Ziemi Kujawskiej P. T. K. został ukończony. Poświęcenie gmachu i otwarcie muzeum w nowym lokalu nastąpi w dniu 7 grudnia r. b.

Oddział Ostrowiecki. W dniu 14 września r. b. z inicjatywy Oddziału Ostrowieckiego odbyła się w Cmielowie uroczystość odsłonięcia i poświęcenia tablicy pamiątkowej ku czci ś. p. prof. dr. Marjana Raciborskiego, wielkiego botanika i znanego podróżnika, pochodzącego z tej okolicy. Na uroczystości, która zgromadziła liczny zastęp zaproszonych osób z przedstawicielami władz na czele, przemawiał w imieniu Rady Głównej P. T. K. prof. dr. Bolesław Hryniewiecki z Warszawy.

Oddział Szczęśliwicki. Założony w dniu 1 czerwca r. b. Oddział Szczęśliwicki (pow. warszawski), liczący 60 członków, od czasu swego powstania do chwili obecnej zorganizował 4 wycieczki krajoznawcze, a mianowicie: dn. 8 i 9 czerwca do Gdańska, Oliwy, Jelitkowa, Sobót, Gdyni i Helu z udziałem 40 uczestników, dn. 13 i 14 lipca do Krakowa i Zakopanego z udziałem 25 uczestników; dn. 3 i 4 sierpnia do Poznania na wystawę „Komtur” z udziałem 30 uczestników; dn. 18—21 września do Lwowa—Zaleszczyk, z przejazdem łodziami przez Dniestr do Rumunii, z udziałem 32 uczestników. Prowadzącymi wycieczki byli pp. R. Dobsch, prezes Oddziału, i A. Krobowski. Oddział projektuje urządzenie wycieczki zimowej do Zakopanego w dn. 7 i 8 grudnia r. b.

Oddział Kurpiowski. Założone staraniem Oddziału Kurpiowskiego w osobie jego preze-

sa p. A. Chętnika Muzeum Kurpiowskie P. T. K. w Nowogrodzie Łomżyńskim pozyskało nowe pomieszczenie dla swych zbiorów etnograficznych w postaci domu, wybudowanego na terenie muzeum przed paru miesiącami. Mimo znacznej odległości Nowogrodu od kolei, Muzeum Kurpiowskie, posiadające wybitny charakter regionalny, jest odwiedzane dla swych cennych eksponatów przez liczne rzesze osób, interesujących się Kurpiowszczyzną.

Oddział w Piaskach. Do Prezydium Zarządu Oddziału, które uległo zmianie, obecnie wchodzi pp.: Florentyn Kotliński, jako przewodniczący, Stanisław Rybicki, jako skarbnik, i dr. Stanisław Mastalerz, jako sekretarz. Oddział liczy w roku bieżącym 29 członków.

Oddział Opatowski. Na Zebraniu Walnem w dn. 6.VI. r. b. założonego w maju tegoż roku Oddziału zostali wybrani do Zarządu pp.: Tadeusz Kostkowski (przewodniczący), Stefania Ksykówna (sekretarz), Stefan Kotarski, ks. Józef Witkowski, Jan Sarzyński, oraz na zastępców pp.: Michał Sokół i Aleksander Siwierski (skarbnik). Jako tymczasową siedzibę przyjęto lokal Resursy Urzędniczej, mając na względzie uzyskanie w niedługim czasie lokalu w budynkach poklasztornych, gdzie postanowiono stworzyć muzeum narazie regionalne i gromadzić materiały muzealne zabytków.

Treść Nr. 21 „ZIEMI”: *Ludwik Grajewski:* Ochrona zabytków a muzea. — *Stanisław Leszczycki:* Stukilometrowy szlak turystyczny w okolicy Krakowa. — *Kronika:* Opieka nad zabytkami. Życie organizacyjne P. T. K. Wiadomości bieżące. — *Z piśmiennictwa.* Cena zeszytu zł. 1.40.

ODCZYT Y.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

- Dn. 5 listopada: „Z wakacyjnej wędrowki po Jugosławii”, wygl. p. prof. Edmund Jankowski.
 - Dn. 12 listopada: „Nad Wilją”, wygl. p. inż. Tadeusz Zubrzycki.
 - Dn. 19 listopada: „O Wilnie”, wygl. p. Jerzy Remer.
 - Dn. 26 listopada: „Warszawa w powstaniu listopadowym”, wygl. p. prof. Zygmunt Denter.
- Odczyty będą ilustrowane obrazami świetlnymi.
Początek o godz. 20.

Oddział P. T. K. w Lublinie.

- Dn. 10 listopada: „Kościoły barokowe”, wygl. p. prof. Juliusz Kurzątkowski.
- Dn. 24 listopada: „Katedra lubelska”, wygl. ks. prof. dr. Ludwik Zalewski.

POLSKIE RADJO—WARSZAWA.

- Dn. 6.XI. „Jesienne rozważania turystyczne”, wygl. dr. Regina Danysz-Fleszarowa.
- Dn. 13.XI. „Turystyka a krajoznawstwo”, wygl. p. Stanisław Lenartowicz.
- Dn. 20.XI. „Sport a turystyka” wygl. p. Marja Sza-chówna.

- Dn. 27.XI. „Automobilowa turystyka zimowa” wygl. inż. Roger Morsztyn.
- Początek o godz. 15 m. 50.

WYCIECZKI.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

- Dn. 1.XI. Pobojeowisko pod Ossowem, prow. p. G. Zborowska.
- Dn. 1—2.XI. Beskidy Śląskie, prow. p. St. Lenartowicz.
- Dn. 2.XI. Wystawa sztuki ludowej, w kamienicy Baryczków, prow. p. G. Zborowska.
- Dn. 9.XI. Kino miejskie (aparatura kina dźwiękowego), prow. p. St. Gabryszewski.
- Dn. 9.XI. Nowa dzielnica na Saskiej Kępie, prow. p. M. Grujanka.
- Dn. 16.XI. Pałace przy ul. Miodowej (Chodkiewiczów, Paca i Prymasowski), prow. p. H. Marcoin.
- Dn. 23.XI. Studjo i amplifikatornia Polskiego Radja, prow. p. St. Gabryszewski.
- Dn. 29.XI. Szlakiem Podchorążych, pr. p. P. Szymański.
- Dn. 30.XI. Olszynka Grochowska, prow. p. St. Gabryszewski.
- Dn. 7.XII. Polskie Radio, prow. p. St. Gabryszewski.
- Dn. 8.XII. Pultusk, prow. p. H. Marcoin.

POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE—TOURING-KLUB

WARSZAWA, UL. KAROWA 31, TELEFON 642-50

ROK 1930.

Rada Główna. *Prezydium:* Dożywotni Prezes Honorowy — Aleksander Janowski, Prezes — inż. Zygmunt Słomiński, Vice-Prezesi: Aleksander Patkowski, Jerzy Remer, Stanisław Osiecki, Skarbnik — Władysław Gruszczyński, Zast. Skarbnika — Józef Kołodziejczyk, Sekretarz — Stanisław Lenartowicz, Zast. Sekretarza — Stanisław Schönfeld, *Członkowie:* prof. dr. Włodzimierz Antoniewicz, prof. dr. Stanisław Arnold, dr. Regina Danysz-Fleszarowa, Konrad Fiedler, dr. Konrad Górski (redaktor „Ziemi”), inż. Antoni Olszakowski, dr. Mieczysław Orłowicz, inż. Mieczysław Radwan, Michał Siwak, prof. dr. Marjan Sokołowski, Stanisław Twardo, płk. Mikołaj Wisznicki. *Zastępcy:* Emilia Biedrawina, Karol Izydorczyk, Kazimierz Maj, Jadwiga Michałowska, Lech Niemojewski, Franciszek Sznarbachowski. *Przewodniczący Okręgów:* Józef Adamowicz, inż. Franciszek Księżopolski, mjr. Michał Lesniewski, Bolesław Markowski, Eustachy Nowicki.

Komisja Rewizyjna: Bolesław Jeżewski, Paweł Mystkowski, Kazimierz Rakowiecki.

Komitet Wykonawczy Rady Głównej: inż. Zygmunt Słomiński, Aleksander Patkowski, Jerzy Remer, Stanisław Lenartowicz, Stanisław Schönfeld, Władysław Gruszczyński, Józef Kołodziejczyk.

Komisja Organizacyjna: Aleksander Patkowski (przewodniczący), dr. Regina Danysz-Fleszarowa, Władysław Gruszczyński, Józef Kołodziejczyk, Jerzy Kołodziejcki, Stanisław Lenartowicz, Jerzy Łaguna, Leon Ostaszewski, Stanisław Schönfeld, Władysław Sokołowski, Piotr Szymański.

Komisja Wydawnicza: Jerzy Remer (przewodniczący), prof. dr. Włodzimierz Antoniewicz, dr. Wacław Borowy, dr. Regina Danysz-Fleszarowa, dr. Konrad Górski, Władysław Gruszczyński, Józef Kołodziejczyk, Zbigniew Mayer, Leon Ostaszewski, Aleksander Patkowski, Michał Siwak.

Komisja Muzealna: Michał Siwak (przewodniczący), prof. dr. Włodzimierz Antoniewicz, Adam Chętnik, dr. Regina Danysz-Fleszarowa, Michał Drewko, dr. Alfred Lauterbach, Aleksander Patkowski, Jerzy Remer, prof. dr. Wacław Roszkowski.

Komisja Turystyczna: Stanisław Osiecki (przewodniczący), dr. Regina Danysz-Fleszarowa (zast. przewodn.), Stanisław Lenartowicz (sekretarz), Piotr Szymański (zast. sekr. i referent do spraw znakowania szlaków turystycznych), Józef Kołodziejczyk (referent do spraw schronisk), inż. Jadwiga Bobińska, Władysław Gruszczyński, Aleksander Patkowski, Aleksander Szyndler.

Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży: Leopold Węgrzynowicz (przewodniczący), Piotr Galas (zast. przewodn.), Józefa Berggruenówna (sekretarz), dr. Marja Medwecka (zast. sekr.), Kazimierz Urbański (skarbnik).

Komisja Jubileuszowa: Jerzy Remer (przewodniczący), dr. Regina Danysz-Fleszarowa, Władysław Gruszczyński, Aleksander Janowski, Józef Kołodziejczyk, Aleksander Patkowski, inż. Zygmunt Słomiński.

Sekcja Turystyki Narciarskiej: inż. Bolesław Zieleniewski (przewodniczący), inż. Jadwiga Bobińska (skarbnik), Henryk Czajkowski (sekretarz), Ste-

fan Łokuciewski (gospodarz), Zofja Dzielulska, Wacław Czajkowski, Władysław Gruszczyński, Zygmunt Przedzimirski.

Biuro (czynne od godz. 10—2 pp. i od 5—7 w.).
Dyrektor — Leon Ostaszewski.

Oddziały P. T. K.

1. Białostocki (Białystok, ul. Warszawska 37).
2. Brzeski (Brześć n/Bugiem, ul. Białostocka 45).
3. Bydgoski (Bydgoszcz, ul. Libelta 5).
4. Chełmski (Chełm, Państw. Gimn. im. St. Czarnieckiego).
5. Chojnicki (Chojnice, Sąd Okręgowy).
6. Dziśnieński (Głębokie, Polska Macierz Szkolna).
7. Górnośląski (Pawłówk/Bielszowic, ul. Główna 63).
8. Grudziądzki (Grudziądz, ul. Lipowa 28, I p.).
9. Jędrzejowski (Jędrzejów Kiel., Państw. Semin. Naucz.).
10. Kaliski (Kalisz, Sąd Okręgowy).
11. Kartuski (Kartuzy, Nadleśnictwo).
12. Kielecki (Kielce, ul. Leonarda 14).
13. Krakowski (Kraków, ul. Grodzka 60, Inst. Geogr.).
14. Kujawski (Włocławek, ul. Kaliska 1).
15. Kujaw Zachodnich (Inowrocław, ul. Ustronie 9).
16. Kurpiowski (Nowogród Łomżyński, Muzeum).
17. Kutnowski (Kutno, Stacja Roln. Doświad.).
18. Lubelski (Lublin, ul. Powiatowa 1, m. 10).
19. Lwowski (Lwów, ul. Kościuski 9).
20. Łowicki (Łowicz, ul. Kościuski 12).
21. Łódzki (Łódź, Al. Kościuski 17).
22. Morski (Gdynia, Gimnazjum Żegarskiego).
23. Nowogrodzki (Nowogródek, Województwo).
24. Olkuski (Olkusz, Szkoła Rzem.-Przemysłowa).
25. Opatowski (Opatów Kielecki, Resursa Urzęd.).
26. Ostrowiecki (Ostrowiec, ul. Górzysta 5).
27. Pabjanicki (Pabjanice, ul. Zamkowa 65).
28. Pałucki (Żnin, Magistrat).
29. W Piaskach (Piaski koło Lublina).
30. Piński (Pińsk, ul. Kościuski 35).
31. Piotrkowski (Piotrków Tryb., Stary Rynek 3).
32. Poznański (Poznań, ul. Garncarska 7).
33. Rówieński (Równe, Gimnazjum Państwowe).
34. Radomski (Radom, ul. Podjazdowa 1).
35. Sandomierski (Sandomierz, ul. St. Zeromskiego).
36. Siedlecki (Siedlce, ul. Florjańska 10).
37. Sieradzki (Sieradz, Szkoła Pow. im. Reymonta).
38. Skierniewicki (Skierniewice, Szkoła. Powszech-na Kolejowa № 4).
39. Słonimski (Słonim, ul. Kościuski 7).
40. Starogardzki (Starogard, ul. Warszawska 16).
41. Suwalski (Suwałki, Sąd Okręgowy).
42. Szczęśliwicki (Szczęśliwice, poczta Włochy).
43. Święciański (Święciany, Starostwo).
44. Tomaszowski Mazowiecki (Tomaszów Mazow., ul. Prezyden'a I. Mościckiego 6).
45. Tomaszowski Lubelski (Tomaszów Lub., Magist.).
46. Toruński (Toruń, ul. Konopnickiej 15, I p.).
47. Tucholski (Tuchola, Starostwo).
48. Warszawski (Warszawa, ul. Karowa 31).
49. Wileński (Wilno, Gimnazjum im. A. Mickiewicza, ul. Dominikańska 3/5).
50. Wołkowyski (Wołkowysk, Państw. Sem. Naucz.).
51. W Zagożdżonie (Zagożdżon, Państw. Wytw. Prochu).

Redakcja i Administracja w Warszawie, ul. Karowa 31, tel. 642-50.

Redaktor odpowiedzialny: Leon Ostaszewski.

Wydawca: Polskie Tow. Krajoznawcze P. T. K.

Druk. Jan Świętoński i S-ka, Warszawa, Kopernika 34. T

Centralna Biblioteka PTTK
im. Kazimierza Kulwiecia
w Warszawie

nr. 1.
II-218p 1930r.